

KOMMUNENS PLAN FÖR RÄDDNINGSSINSATS

Casco Adhesives AB

**PRESTERUDS INDUSTRIOMRÅDE
KRISTINEHAMN**

Planen uppdaterad 2016-01-15

Inledning

Bakgrund till Sevesolagstiftningen

Under de senaste 100 åren har det inträffat flera hundra allvarliga kemikalieolyckor i världen. Dessa har medfört allvarliga konsekvenser för människa och miljö samt ofta stora ekonomiska kostnader. En av de mest uppmärksammade olyckorna inträffade 1984 i Bhopal i Indien då 42 ton metylisocyanat strömmade ut över industriområdet och den näraliggande bebyggelsen. Under den första veckan dog ca 8 000 människor som en direkt följd av gasutsläppet och olyckan betraktas som den hittills största industrikatastrofen. Sedan dess har ytterligare ca 8 000 människor avlidit av följsjukdomar. Man uppskattar att ungefär 500 000 människor i Bhopal exponerades för gasen. I Europa var det framför allt två allvarliga händelser under 1970-talet som ledde fram till att det antogs regler för att förebygga och begränsa denna typ av olyckor. Den första var en olycka i Flixborough i Storbritannien 1974 där ämnet cyklohexan läckte ut och antändes. 28 människor dog och ca 100 personer skadades i den explosion och brand som utbröt.

Den andra stora olyckan inträffade i Seveso i Italien 1976. Där fick ett ca 2 kilos utsläpp av det giftiga och cancerframkallande ämnet dioxin (TCDD) mycket allvarliga följder och en yta på cirka 25 km² blev förgiftad av ämnet. Ingen människa dog som en direkt följd av olyckan men mer än 600 människor måste evakueras från sina hem och cirka 2000 fick behandlas för dioxinförgiftning. Området var sedan obeboeligt för många år framåt.

För att förebygga allvarliga olyckshändelser inom den kemikaliehanterande industrin och att begränsa skadorna om sådana olyckor skulle inträffa antog EU 1982 sitt första Sevesodirektiv. Detta direktiv reviderades 1988 mot bakgrund av ytterligare flera allvarliga kemikalieolyckor och kallades Seveso II direktivet. 2015 reviderades det på nytt, förändringen i den nya Sevesolagstiftningen grundar sig på en anpassning till CLP-förordningen. Detta nya direktiv heter Seveso III direktivet. I Sverige har direktivet införts genom Sevesolagstiftning: Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ny förordning (2015:236) och nya föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Vilka verksamheter omfattas av lagstiftningen?

Enligt Seveso III direktivet gäller arbetet med förebyggande av allvarliga kemikalieolyckor de verksamheter som hanterar farliga ämnen i större mängder vid ett och samma tillfälle, vissa verksamheter är undantagna, t.ex. är militära verksamheter. Sevesoverksamheter tillhör antingen en lägre nivå eller en högre nivå. Vilken nivå verksamheten tillhör beror på mängden farliga ämnen som hanteras, vilka ämnen och mängd som är avgörande finns att läsa i bilaga 1 i förordningen SFS 2015:236)

Ett farligt ämne anses förekomma när det hanteras som råvara, produkt, biprodukt, restprodukt eller mellanprodukt, eller för annat ändamål, samt när det är rimligt att anta att ämnet kan bildas vid ett okontrollerat processförlopp.

Sevesolagstiftningens krav på verksamhetsutövaren (företaget)

Enligt Sevesolagstiftningen är verksamhetsutövaren skyldig att förebygga risker för allvarliga kemikalieolyckor. I de fall en allvarlig kemikalieolycka ändå skulle inträffa är verksamhetsutövaren skyldig att begränsa följderna av denna för människor och miljö. I samma lag slås också fast att verksamhetsutövaren omfattas av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken. Utifrån detta ställer sedan lagstiftningen mer detaljerade krav, till exempel på ett handlingsprogram, information till allmänheten och en säkerhetsrapport. Det som är mycket viktigt i Seveso III direktivet är verksamheten ska utföra samråd med myndigheter, organisation och berörd allmänhet. En beskrivning av vad samrådsredogörelsen ska innehålla finns i MSB:s föreskrifter.

Handlingsprogram och Information till allmänheten

Både företag som omfattas av den lägre och den högre nivån ska upprätta ett handlingsprogram och Information till allmänheten, se förordningen SFS 2015:236 och MSB 2015:8. Handlingsprogrammet kan sägas vara en beskrivning av företagets säkerhetsledningssystem och information till allmänheten ska beskriva hur företaget jobbar med förebyggande åtgärder för att förhindra allvarliga kemikalieolyckor. Informationen ska också innehålla info om vilka kemikalier som hanteras, vilka de största riskerna är med dem, hur allmänheten ska varnas och hur samarbetet med Räddningstjänsten ser ut osv.

Säkerhetsrapport (SR)

Verksamheter som omfattas av den högre nivån ska upprätta en säkerhetsrapport, se förordningen SFS 2015:236 och MSB 2015:8. Handlingsprogrammet (se ovan) ingår som en del av säkerhetsrapporten. SR ska också innehålla en beskrivning av anläggningen och miljön där verksamhetens bedrivs samt beskriva möjliga olycksscenarier utifrån en analys av olycksrisker, hur man ska förebygga och begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka och en intern plan för räddningsinsatser vid en eventuell olycka. Närliggande Sevesoverksamheter ska utbyta information med varandra för att identifiera om de kan påverka faran för en allvarlig kemikalieolycka hos varandra. Om det finns en påverkan ska verksamheterna ta fram en gemensam information om situationen och lämna till den kommun där verksamheterna finns. Samrådsredogörelse (se ovan) ska finnas med i säkerhetsrapporten.

Syftet med säkerhetsrapporten är framför allt att visa att riskerna för allvarliga kemikalieolyckor vid en verksamhet har klarlagts och att alla nödvändiga åtgärder har vidtagits för att förebygga sådana olyckor. Minst vart femte år ska säkerhetsrapporten revideras eller tidigare om väsentliga ändringar har gjorts vid verksamheten eller om en allvarig kemikalieolycka skett.

Presteruds industriområde

AkzoNobel har funnits på Presteruds industriområde i Kristinehamn sedan 1962 och verksamheten har sedan starten varit inriktad på tillverkning av produkter som bland annat används inom trä- och pappersindustrin. Under årens lopp har många organisationsförändringar och bolagsdelningar skett vilket har medfört namnändringar på företagen på industrifastigheten. Numer finns endast en verksamhet kvar innanför grindarna. Företaget arbetar mycket aktivt med säkerhetsfrågor och det finns en intern räddningsplan som man arbetar efter. Planen tar upp hur arbetet med att förebygga olyckor såväl som begränsa skadorna av en inträffad olycka går till, hur ofta planen skall övas och utbildningsintervall för personalen. Företagen har lagt ner stora resurser på den tekniska sidan för att höja säkerheten som exempelvis sprinklat lager, invallning av tankar för eventuellt läckage, ensamlarm, automatiskt brandlarm mm.

Företagets verksamhet innebär att det sker många transporter av farligt gods till och från industriområdet. Dessa transporter sker både via väg och till sjöss, vilket också innebär en stor risk för att en olycka skall få stora konsekvenser. Kopplat till själva transporten av farligt gods är också lastningen och lossningen av det farliga godset. Vidare har man lagring av farligt gods där man samförvarar ämnen med liknande egenskaper i så stor utsträckning som möjligt, exempelvis brandfarliga varor.

Entré till företagsområdet.

Några av de farliga ämnena som hanteras på området

Metanol

Ämnet är mycket brandfarligt som dessutom är giftigt vid inandning, hudkontakt och förtäring. Vid hantering av metanol är det viktigt att undanröja alla eventuella tändkällor, även att förebygga statisk elektricitet. Används bl.a. som råvara till formalintillverkning.

Form: Vätska
Färg: Färglös
Lukt: Svag

Fenol

Ämnet är giftigt och frätande vid hudkontakt och förtäring. Inandning och hudkontakt kan ge mycket allvarliga skador. Vid uppvärmning avges brännbara ångor som kan ge explosiv blandning. Används som råvara vid tillverkning av harts.

Form: Fast vid rumstemperatur
Färg: Vit till gråbrun
Lukt: Sötaktig

Formalin

Ämnet är cancerogent och giftigt och frätande vid inandning, hudkontakt och förtäring. Kan ge allergi vid hudkontakt. Vid uppvärmning bildas brännbara ångor som kan bilda explosiv blandning med luft. Används som råvara vid tillverkning av harts och härdare.

Form: Vätska
Färg: Färglös
Lukt: Stickande

Epiklorhydrin

Ämnet är giftigt och frätande vid inandning, hudkontakt och förtäring. Kan ge cancer. Kan ge allergi vid hudkontakt. Ångorna kan bilda explosiv blandning med luft. Explosionsrisk vid kontakt med starka syror och baser. Används som råvara vid tillverkning av harts för våtstärkning av papper.

Form: Vätska
Färg: Färglös
Lukt: Skarp, sötaktig

Räddningsinsats

Byggnaderna på industriområdet är försedda med ett automatiskt brandlarm som är vidarekopplat till Bergslagens Räddningstjänst. Dessutom finns ensamarbetslarm som även det är vidarekopplat. Enligt larmplan skall följande enheter larmas vid ett automatiskt brandlarm:

Insatsledare (IL) Syd	1 man
Station Kristinehamn	5 man

Både Kristinehamn (Khn) och Karlskoga (Kga) har resurser för att hantera kemutsläpp. Ytterligare förstärkningar begärs sedan av räddningsledaren. Tidsschemat med avseende på personella resurser till en räddningsinsats till Presteruds industriområde blir då enligt följande:

Inom 10 min	5 man	(Khn)
Inom 20 minuter	13 man	(Khn + IL + Kga + RCB)
Inom 30 minuter	25 man	(Khn + IL + Kga + RCB + Åtp + Sfs + Dfs)

Detta gäller styrkor som står i beredskap (inkl. Degerfors (Dfs) 5 man, Åtorp (Åtp) 2 man, Storfors (Sfs) 5 man), inringd fridrygsledig personal är ej medräknad. Dessutom finns en kemikalieinriktad industribrandkår på Björkborns industriområde i Karlskoga som kan kontaktas och som under kontorstid, vardagar, kan komma med 4 man inom 25 minuter, övrig tid endast 1 man inom 30 minuter.

Räddningschef i beredskap, RCB, avgör om han skall ta det operativa ansvaret eller fortsätta med det normativa och strategiska ansvaret. Om RCB tar operativt ansvar skall han ringa in ersättare i RCB-rollen som tar det normativa och strategiska ansvaret och åker till brandstation i Karlskoga för att påbörja en stabsuppbyggnad. Inledningsvis består staben av minst 2 personer (RCB och larmoperatör) men kan utökas till så många som situationen kräver och placeras på den plats som är lämpligast.

Samverkan sker med polis, ambulans och vid behov närliggande kommuner som ej ingår i Bergslagens räddningstjänstförbund. Andra aktörer som kan tänkas medverka vid en olycka är Larmtjänst AB (restvärdesräddning), kommunens POSOM-grupp, räddningshundar, m.fl. och dessa kontaktas med hjälp av listor som finns att tillgå hos Bergslagens Räddningstjänsts larmcentral.

I anslutning till skadeplatsen samgrupperar sig räddningsledare, polisinsatschef, sjukvårdsledare. Bergslagens Räddningstjänst har tillgång till en lednings- och stabsbuss, med placering i Karlstad, som kan begäras till skadeplatsen av räddningsledaren.

Ute på skadeplatsen samgrupperar sig räddningstjänstens skadeplatschef med företagets utsedda kontaktperson, som kontaktas av räddningsledare. Telefonnummer och annan information finns att tillgå i den insatsplan som ligger i släckbil 2 22 2010, som är förstabil till skadeplatsen

Brandstationer och räddningsstyrkors geografiska placering inom Bergslagens Räddningstjänst.

Information till allmänheten

Syftet med att ha en plan för hur man skall informera allmänheten är att minska konsekvensen av en eventuell olycka. Genom att få ut information till personer och verksamheter som kan komma att drabbas av den eventuella olyckan så kan dessa vidta åtgärder för att skydda sig. Information skall komma snabbt, den skall nå rätt personer och den skall vara kort och koncis. Följande informationsvägar används för att nå ut till allmänheten:

Informationsansvarigt befäl – Räddningstjänsten har ett informationsansvarigt befäl som finns på olycksplatsen eller kan nås via telefon 0586-636 00 (Bergslagens Räddningstjänsts Larmcentral). Informationsansvarigt befäl är antingen Räddningschef i beredskap (RCB) eller någon som denne har utsett.

Radio & TV – Information via dessa media initieras av räddningsledaren eller informationsansvarigt befäl. Vanligtvis används Sveriges Radio Örebro & Sveriges Radio Värmland 102,8 MHz och Radio City 107,4 MHz. Vid extraordinära händelser sker information även via TV och/eller text-TV sid. 599, extraordinära händelser föregås av tyfonsignaler.

Internet – Bergslagens Räddningstjänst har internet-adress www.brt.se och där kan man i efterhand få kort information om alla inträffade insatser som skett inom förbundet.

VMA (Viktigt Meddelande till Allmänheten) – VMA sänds ut när en händelse riskerar att utgöra ett hot eller ett problem för allmänheten. Det finns två typer av VMA:

- *Varningsmeddelande* – skall sändas omedelbart vid risk för skada på liv, egendom eller miljö.
- *Informationsmeddelande* – används för att förebygga och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Informationsmeddelande behöver inte sändas omedelbart.

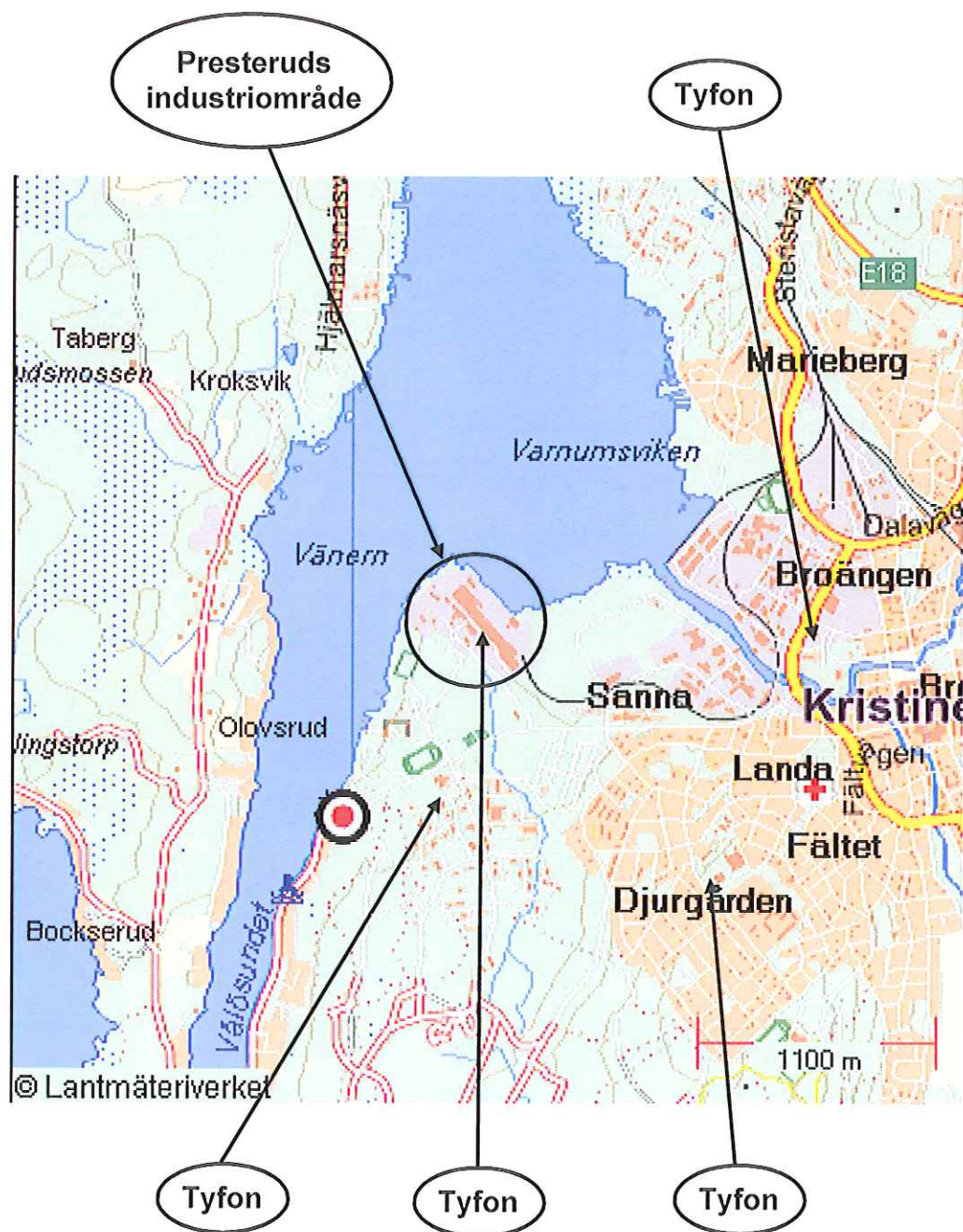
Ett VMA föregås i regel av tyfonsignalen Viktigt Meddelande som ljuder i 7 sekunder med 14 sekunders paus och upprepas under minst 2 minuter.

När du hör signalen skall du:

1. Söka skydd inomhus
2. Stänga dörrar, fönster och ventiler
3. Lyssna på radion för information, främst P4 – lokalradion. Möjlighet kan även finnas att få information via TV eller text-TV sid. 599

När faran är över startas signalen Faran Över – en ca. 30 sekunder lång signal.

Tyfonanläggningarna provas som regel den första måndagen i varje kvartal klockan 1500
Tyfonernas placering i närområdet:

Underrättelse till annan stat

Det finns inget scenario som innebär att annan stat drabbas vid en eventuell olycka på Presteruds industriområde.

Övningar

Företaget på Presteruds industriområde har ett nära samarbete med Bergslagens Räddningstjänst i det olycksförebyggande arbetet. Varje år övas olika typer av insatser på industriområdet, räddningstjänsten utbildar företagets personal i brandskydd och företaget utbildar räddningstjänstens personal i farliga ämnen och industriprocesser. Dessutom genomförs en större insatsövning under en hel dag vart 3:e år på företagets initiativ där företagspersonal, räddningstjänst, ambulans och polis deltar. Insatspersonalen på Kristinehamns brandstation har regelbundet orienteringsbesök på företagsområdet.

Upprättande och uppdatering av planen

Planen är upprättad av Bergslagens Räddningstjänst i samråd med brandskyddsansvarig för Casco Adhesives AB och skall revideras minst vart 3:e år.